

## Література

1. Конспект // Великий тлумачний словник суч.укр.мови. — 5-те вид. — К.:Ірпінь: Перун, 2005
2. Бахтін М.М. Проблема мовних жанрів // в кн: Автор і герой: до філософських основ гуманітарних наук/ М.М. Бахтін.— СПб .: Азбука, 2000. — С. 249-299.
3. Стилїстика української мови: Підручник / Л. І. Мацько, О. М. Сидоренко, О. М. Мацько; За ред. Л. І. Мацько. — К.: Вища шк., 2003. — 462 с.

*Грицьків Андрій Васильович,  
Тернопільський національний економічний університет*

## ДОНОРИ ТА РЕЦИПІЄНТИ ТЕРМІНОЛОГІЧНОГО ЗНАЧЕННЯ

Однією з особливостей семантичного поля є те, що “...мовне поле є фрагментом проміжного світу в рідній мові, який, органічно поділяючись на взаємодіючі групи мовних знаків, характеризується певною цілісністю. Такий поділ залишається дієвим в тому випадку, якщо він є неочевидним для носія, а носій не усвідомлює його” [3, с.70]. Отже, цілісність термінологічного поля слід розглядати як наслідок взаємодії груп термінів між собою. Ознакою семантичної взаємодії галузевих термінологій вважають входження термінів однієї галузі до складу термінології іншої галузі [2, с.221]. Незважаючи на різні типи семантичних стосунків, в усіх наведених випадках “запозичений” термін має семантичне коріння [1, с.3] у двох термінологіях, що й свідчить про існування зв’язку між ними. Такі терміни можна назвати **маркерами семантичного зв’язку** між двома термінологіями.

Хоча фінансова термінологія не належить до дисциплін, у яких гібридизація та комплексність досягли найвищого рівня (на кшталт інформатики), проте у ній досить помітну роль відіграють процеси семантичної взаємодії як із її термінологічним оточенням, так і в межах самої системи. Особливо активною є внутрішня міжсистемна взаємодія (між власними підсистемами ФТ). Другим за значенням різновидом взаємодії є міжсистемний зв’язок (перетин ФТ із суміжними термінологіями) в межах макросистеми (економічної термінології), результатом якої є утворення гібридних ендосистем. Останні, у свою чергу, формують два підрівня (частини) периферійного шару — донорський та реципієнтний. Третій різновид — семантична взаємодія мікросистеми (ФТ) з макросистемою (термінологією економіки), при якій спостерігається звуження екстенціоналу термінів макросистеми, що призводить до набуття ними мікросистемних термінологічних значень на основі інкорпорування “фінансових” семантичних складників. Четвертий — семантична взаємодія ендосистем з екзосистемами (правничою, торговельною та статистичною термінологіями). Такі процеси мають дещо оказіональний

характер і суттєво не впливають на загальну картину термінологічного поля фінансів.

Загалом 11,1138% семантики ФТ — це семантичні одиниці, інкорпоровані фінансовими термінами із суміжних екзосистем, а також з інших підсистем цієї ж термінології. У тому числі семантика, набута ФТ від екзосистем, становить 3,6539%, семантика, набута ендосистемами обох категорій від власних ендосистем, — 5,9582%, а набута від гібридних ендосистем — 1,5017%. Сукупна частка набутої від екзосистем семантики у терміносистемі фінансів складає менш ніж чотири відсотки, що свідчить про загалом незначний вплив суміжних термінологічних систем на фінансову термінологію. Більше значення має семантична взаємодія в межах самої фінансової термінології. Відтак семантична взаємодія між ендосистемами-реципієнтами та ендосистемами-донорами є інтенсивнішою, ніж між ендосистемами-реципієнтами та екзосистемами-донорами.

Всі власні ендосистеми перебувають у стосунках “реципієнт — донор” та “донор — реципієнт”. Найбільш активно взаємодіють між собою підсистеми теорії фінансів та державних фінансів. Власні ендосистеми ФТ справляють неоднаковий вплив на термінологічне оточення. Вони активно взаємодіють між собою та “підживлюють” гібридні підсистеми. Вплив екзосистем на власні та гібридні підсистеми є незначним. Серед ендосистем донорської частини периферії ФТ найбільший вплив на термінологічне оточення справляють терміни фінансових інвестицій.

Екзосистеми справляють неоднаковий вплив на різні рівні стратифікаційної структури ФТ: вони глибше проникають у семантику термінів власних підсистем (представників ядра стратифікаційної структури), ніж у семантику гібридних (представників периферії).

Міжсистемна семантична взаємодія як чинник термінотворення має дві форми:

— **міжсистемна семантична взаємодія на рівні плану змісту.** В межах ядра стратифікаційної структури вона відбувається майже в такому самому обсязі, що й семантична взаємодія на рівні плану вираження. Семантична взаємодія власних та гібридних ендосистем відбувається переважно на рівні плану змісту (66,7% випадків).

— **міжсистемна семантична взаємодія на рівні планів змісту та вираження.** Семантична взаємодія з екзосистемами відбувається переважно на рівні плану вираження (88,7% випадків).

Відтак семантична взаємодія в межах термінологічного поля передбачає активніше інкорпорування “чистої” семантики порівняно з семантикою, запозиченою разом з мовною формою. Натомість семантична взаємодія з найближчим термінологічним оточенням відбувається майже повністю на рівні планів змісту та вираження. Відтак форми міжсистемної семантичної взаємодії мають тенденцію змінювати одна одну при збільшенні відстані між терміносистемою та лексико-семантичними угрупованнями, які взаємодіють з нею.

## Література

1. Скороходько Э.Ф. Семантическая продуктивность и семантическая ёмкость слова в общеупотребительной и терминологической лексике: некоторые количественные характеристики // НТИ. Сер.2. — 1997. — №2. — С.1-13.
2. Суперанская А.В., Подольская Н.В., Васильева Н.В. Общая терминология: вопросы теории. — М.: Наука, 1989. — 246с.
3. Weisgerber L. Das Menschheitsgesetz der Sprache als Grundlage der Sprachwissenschaft. — Heidelberg: Quelle & Meyer, 1964. — 202S.

*Iryna Gumovska,  
Ternopil National Economic University*

## **ROLE OF FORENSIC PSYCHOLINGUISTICS IN IDENTIFYING AND ASSESSING OFFENDERS**

Nowadays some linguists assist law enforcement officers in identifying and assessing offenders. This is performed due to psycholinguistics that is considered as a branch of study which combines the disciplines of psychology and linguistics. The study is concerned with the relationship between the human mind and the language. It examines the processes occurred in brain while producing and perceiving both written and spoken discourse.

As we know criminal investigative analysis deals with serial criminal acts, such as serial homicides, arsons, or rapes, but it also can be used to analyze individual crimes. This process examines the crime scene evidence and information about the victim to assess the offender's behavior. The offender's behavior and interaction with victims can reveal the motive for committing the crime. It also can help in modelling the offender's personality and demographic characteristics. Investigators can learn much about the offender due to his/her written or spoken language. To help them make more informed decisions investigators use forensic psycholinguistic analysis of language in such cases as authorship identification, threat assessment, workplace violence, false allegations, and statement analysis.

Language sometimes contains clues to the writer's sex, education level, job, or religious orientation. Use of such terms, as *halyard* or *hose*, can reflect knowledge of emergency service or even work in a fire department. Correct grammar skills or use of sophisticated language may reflect a high school education, or occupation of a teacher.

Psycholinguists analyze stylistic features (e.g., sentence construction, word choice, spelling, and punctuation) in documents, either electronic or handwritten. Then, they can compare these features with those from the writings of a suspect to determine if the suspect could have authored them.

Nowadays law enforcement officers realize that they must examine all kinds of evidence in order to solve crimes. One type, which some investigators may overlook,